

Glossa in dict. cap. Eos qui, dicit, hujusmodi clericum non incurrere ipso facto suspensionem, quæ sit propria censura, ita ut ministrando in suo Ordine fiat irregularis; addit tamen esse aliquo modo suspensum ipso jure. Et affert praxim Romanæ Curia; nam quando Pontifex cum his dispensat, dicere solet dispensare cum Petro ipso jure ab Ordinum executione suspenso; quis autem sit ille modus suspensionis, non declarat. Potest tamen explicari ex Hostiense, et aliis, ut illa dicatur suspensio, non censuræ, sed culpæ, quia ille graviter peccat ministrando in Ordine sic suscepto prius quam Episcopus proprius talem ordinationem ratam habeat; nam sicut non poterat talis persona suscipere illum Ordinem ab alieno Episcopo sine facultate proprii, ita etiam non potest licite illum exercere sine ejusdem facultate, et approbatione. Et quoad hanc partem sententia hæc mihi videtur vera; hæc enim obligatio nascitur ex subjectione, et debita subordinatione Prælati. Quod significavit etiam Armilla, verbo *Ordo*, num. 16. Quoad priorem vero partem negativam licet sententia illa secundum antiquum jus sustineri possit, tamen ex jure novo Pii II in Extrav. *Cum ex sacrorum*, quæ est 6 illius in Bullario, hæc suspensio est vera censura propter tale crimen ipso jure imposita; ideoque sic ordinatus ante absolutionem in suo Ordine ministrans irregularis efficitur. Ita Navarrus, cap. 27, num. 155, et num. 244. Ubi etiam negat hanc esse irregularitatem, et Bernardus Diaz, in Practica, cap. 26; Covarruvias, Soto, et alii, quos ibi refert Salzedo.

15. *Casus in quibus potest quis ordinari ab alieno Episcopo sine licentia proprii.* — *Secundus.* — Advertendum est autem, hanc suspensionem non incurri nisi propter culpam ejus, qui sic ordinatur; solum enim ut pœna ei imponitur, neque aliud potest ex citatis juribus colligi; et ideo quacumque ratione susceptio talis Ordinis sine culpa sit, non incurretur talis suspensio. Potest autem excusari a culpa primo propter bonam fidem, si ex ignorantia inculpabili putet talem Episcopum habere facultatem ordinandi, vel tales litteras dimissorias esse sufficientes. Ita sumitur ex Navarro, dicto num. 155, qui refert seipsum, in cap. *Recepta*, de Restitutione spoliatorum, propos. 8, num. 32. Et ad hoc ponderat, in dicta Extrav., verbum *presumpserit*, quod dolum, vel malitiam indicat. Deinde a fortiori non incurretur talis sus-

pensio in eis casibus, in quibus potest aliquis legitime ab alieno suscipere Ordines sine licentia proprii Episcopi. Sunt autem hi casus, primo, si proprius Episcopus suspensus sit ob hujusmodi crimen ordinandi alienos sine legitima facultate; tunc enim si ejus suspensio manifesta fuerit, ipso jure conceditur ejus subditis, ut possint ab altero ordinari sine licentia sui Prælati; id enim statuitur in dicto cap. Is qui, de Tempore ordin., in 6. Secundo, qui per triennium commoratur cum alio Episcopo tanquam familiaris ei, seu de familia ejus, ab eo potest ordinari sine licentia alterius proprii, ex concessione Concilii Trident., sess. 23, cap. 9. In sessione autem 14, cap. 2, decreverat hoc non licere Episcopis titularibus, etiam prætextu cujuscumque familiaritatis; unde cum hoc expresse, et in specie non revocet in alio decreto, in illo sine dubio loquitur de Episcopis ordinariis. Quibus etiam conditionem apponit, *Dummodo dent illis statim beneficium.*

16. *Tertius.* — Tertio, solet excipi casus, in quo unus Episcopus ordinat subditum alterius sub spe ratihabitionis ejus; tunc enim illa ratihabitione censetur vim legitimæ facultatis habere. Quod sumi potest ex cap. ult., 9, quæst. 2, ubi etiam allegatur factum Epiphani, qui hoc modo ordinavit in diocesi sancti Joannis Chrysostomi absque expressa ejus facultate, quod sanctus vir facturus non fuisset, nisi spem ratihabitionis, seu consensus Chrysostomi haberet, et illam sufficere existimaret. Atque ita sentiunt Raymundus, in Summ., tit. de Forma consecr., et Maiolus, lib. 4 de Irregular., c. 2, num. 7, qui alios refert. Hic tamen casus minus est certus, quam præcedentes, quia in his, quæ sunt contra ordinarium jus, et contra alterius jurisdictionem, non est facile hujusmodi ratihabitione admittenda; alioqui daretur occasio multarum perturbationum, si Episcopi hac occasione alienos ordinarent sine licentia proprii. Item, quia quando non intercedit facultas expressa, non potest alienus Episcopus ordinare alienum nomine proprii; ergo nec potest postea proprius Episcopus talem ordinationem ratam habere, tum quia nemo potest ratum habere, quod ipsius nomine non est gestum, ut dicitur in regula 9 de Regulis juris, in 6, et in c. Cum quibus, de Sententia excomm., in 6; tum etiam quia talis ordinatio a principio fuit irrita secundum canones; quod autem ab initio vitiosum est, non potest tractu temporis convalescere, ut dicitur in

regula 30, ff. de Regulis juris. Propter quæ multi Doctores prædictam exceptionem admittendam non existimant, quos refert, et sequitur Salzedo supra, qui varie interpretantur dictum c. ult., 9, quæst. 2. Et sane ibi non omnino videtur approbari talis ratihabitione, quandoquidem congrua pœnitentia, et satisfactio sic ordinatis imponenda dicitur, propter Ecclesiam, quam offenderunt, et miserationis intuitu in suo honore, id est, ad Ordinis executionem admittendi dicuntur.

17. *Tertius modus in aliquo casu admittitur.* — Sed nihilominus non censeo dictam exceptionem omnino esse rejiciendam, quia factum Epiphani plurimum urget, ut dicamus non peccare Episcopum, qui simili ratihabitione aliquando utitur, præsertim cum in dict. c. Si quis, de Sent. excomm., in 6, et in regula 40, de Reg. jur., in 6, dicatur, ratihabitionem retrahere, et mandato comparari; ergo, si in aliquo casu hoc principaliter verificari potest, maxime in præsentibus, ubi facultas propria Episcopi non est necessaria ad substantiam seu valorem actus ordinandi, sed ad convenientem modum et subordinationem. Unde quando ordinatio in hoc modo fit, potest dici facta aliquo modo nomine proprii Episcopi, cum sub probabili et prudenti spe consensus ejus facta fuerit. Et ideo non potest etiam dici irrita a principio etiam juxta modum loquendi canonum, quia si licite facta est prædicto modo, ut contendimus, nulla suspensio in suscepto Ordine contracta est; ergo ordinatio non fuit irrita. Fateor tamen hujusmodi ratihabitionem non esse facile admittendam, sed ubi tam persona ordinantis quam ordinati cognita est, et extra omnem suspicionem ob vitæ integritatem, sapientiam, ac prudentiam, quæ maxime spectari debent ex parte ipsius ordinantis. Quapropter, si is, qui ordinatur (de quo nunc agimus) absque malitia et deceptione bona fide procedat, credens ordinanti Episcopo alieno dicenti se habere satis cognitam, vel præsumptam sui Episcopi voluntatem seu ratihabitionem, ideoque sibi licere eum ordinare, id satis erit ad eum excusandum a culpa et consequenter a suspensione. Quod si postea proprius Episcopus ordinationem nolit ratam habere, poterit forte suspensionem ferre; suspensio autem illa, quæ ipso jure incurritur, non fuit contracta, quia hæc non pendet ex futuro eventu. Imo etiam ipsa suspensio ab homine lata, quamvis in foro exteriori timenda sit, tamen in conscientia non poterit esse valida in ra-

tione pœnæ et censuræ, si constat bona fide processum esse, ita ut fuerit sufficiens ad excusandum a culpa, quamvis in ratione prohibitionis seu denegationis facultatis ad utendum Ordine suscepto, valida esse possit, quia hæc tunc pendet ex ipsius Episcopi voluntate, quam tamen aliqua justa ratione fundatam esse necesse est.

18. *Quartus, in quo ab alieno potest quis ordinari non incurrere hanc suspensionem.* — Quarto excipitur a prædicta suspensione incurrenda, qui tantum minores Ordines ab alieno Episcopo suscipit, non tantum si bona fide, sed etiam si peccando id faciat. Non est enim dubium, quin mortaliter peccet is, qui minores Ordines suscipit ab alieno sine licentia proprii, quia id est contra sacros canones, et contra debitam subordinationem, et jurisdictionem proprii Episcopi, et materia non est levis, cum sit susceptio gravissimi sacramenti, et status clericalis. Quo fit, ut postea non possit licite tali Ordine uti, nisi prius proprius Episcopus talem ordinationem ratam habeat, et facultatem concedat, juxta superius dicta. Nihilominus tamen propriam suspensionem ipso jure non incurrit; nec si in suscepto Ordine ministret, irregularis fiet. Ratio est, quia Pius II, in dict. Extravagante, expresse loquitur de sacris Ordinibus, et constitutio maxime pœnalis non debet ultra proprios terminos extendi. Imo expressio unius, alterius exclusio est; nam, si omnes Ordines comprehendere voluisset, de sacris in particulari locutus non fuisset, argument. c. Non me, de Præsumpt., et c. Ad audiendam, de Decimis. Ita Rebuffus, in Practica beneficii, tit. de Clericis ad sacros Ordines male promotis, Glossa 3, num. 4; Navarr., in Summ., c. 25, n. 70, et lib. 4 Consil., tit. de Temp. ordin., consilio 34, n. 4.

19. *Suspensio lata in cap., 4 de Temp. ordinat., in 6, etiam ad minores Ordines extenditur.* — *Non tam ad primam tonsuram.* — *Suspensio Pii II a Tridentino etiam ad recipientes minores Ordines extensa est.* — Ibi tamen eodem modo exponit c. 4 de Temp. ordinat., in 6, in quo specialiter fuerat lata hæc suspensio ipso jure, et Summo Pontifici reservata contra ultramontanos, qui in Italia ab alio Coepiscopo Ordines suscipiunt, absque sui Episcopi, vel Summi Pontificis speciali licentia; vult autem Navarrus etiam textum illum limitandum esse ad sacros Ordines, quia in principio specialis mentio illorum fit. Tamen in casu illius textus magis dubia res

est, quia, licet in principio explicando rationem motivam Pontifex loquatur de sacris Ordinibus, tamen postea in ipsa lege solum dicit, *ut nullus clericus ordinari præsumat*, et infra: *Eos qui contra præmissa contigerit ordinari, manere volumus absque spe dispensationis super hoc a Sede Apostolica obtinendæ suspensos*, etc. Unde Glossa ibi generalius textum illum intelligit, quam sequitur Sylvest., verb. *Irregularitas*, 99. Mihique hæc sententia placet, quia textus absolute loquitur de omnibus clericis, qui ordinantur, nec quoad Ordines limitationem adhibet. Quia vero de clericis loquitur, non comprehendet eum, qui primam tonsuram accipit, quia clericus non est, nec prima tonsura in rigore est Ordo. Item, quia est lex pro locis definitis, non extenditur ad alia; in cæteris ergo locis et casibus restrictio Pii II servanda est. Poterit autem sic ordinatus suspendi a proprio Episcopo juxta jura antiqua, et juxta Trident., sess. 14, c. 3 de Reform., ubi addit, *præsertim a sacris Ordinibus*. Unde constat alios etiam comprehendere; nam in fine expresse addit: *Ne in aliquo Ordine ministret, interdiceret potest*. Ibi autem non solum loquitur de indebita ordinatione, sed etiam de indignitate personæ; et ideo dicit iudicium illud faciendum esse prævio examine, quando legitima approbatio proprii Episcopi non præcessit. At vero idem Concilium, sess. 23, c. 8 de Reform., propter hanc culpam aperte ponit suspensionem ipso facto dicens: *A susceptorum Ordinum executione suspensus sit*; addit autem limitationem, *Quamdiu proprio Ordinario videbitur*. Et ideo Congregatio Cardinalium declaravit hunc fieri irregularem, si ante licentiam sui Episcopi in suscepto Ordine ministret. Unde obiter aperte constat hanc esse suspensionem et non irregularitatem, ut sensit Maiol., lib. 4 de Irregularit., c. 20. Et licet Concilium in principio capitis de sacris Ordinibus loqui videatur, postea absolute loquitur, et ita minores etiam comprehendit, ut eadem Congregatio declaravit.

20. *Tertia suspensio in ordinatione contracta*. — Tertio hic addi potest suspensio lata ipso jure ab eodem Concilio Trid., sess. 7, c. 10 de Reform., in eum, qui vacante Episcopatu, et non arctatus occasione beneficii recepti, vel recipiendi, infra annum cum litteris dimissoriis a Capitulo receptis, ordinatur in sacris. Et ibi etiam additur limitatio, ad beneplacitum futuri Prælati. Pro suscipiendis vero minores Ordines additur alia

pœna, scilicet, ut non gaudeant privilegio clericali, præsertim in criminalibus, quæ diversa pœna est; et ideo hi non suspenduntur, ut etiam Congregatio Cardinalium declaravit.

21. *Quarta suspensio*. — Quarto hic potest adjungi suspensio, quam incurrit is, qui a proprio etiam Episcopo, in aliena diocesi sine licentia Episcopi loci Ordines conferente, eos receperit, juxta Concil. Antiochenum, c. 22, et c. Episcopum, 9, quæst. 2, ubi talis ordinatio irrita esse dicitur; quibus verbis significari solet in jure ordinatio illa, per quam executio Ordinis non confertur; quæ suspensio innovata est, et clarius lata in Concil. Trid., sess. 6, c. 5 de Reformat., et sess. 14, c. 2. Quo fit, ut si quis sine licentia sui Episcopi ab alio Episcopo in aliena diocesi absque debita licentia ministrante, Ordines suscipiat, duas suspensiones incurrat, unam, quia sine litteris dimissoriis, aliam, quia a tali Episcopo in tali loco Ordines suscipit; posset enim una ab altera separari, et e converso; ideoque non se impediunt, quominus simul contrahantur.

Quinta suspensio ob ordinationem ante legitimam ætatem contracta.

22. *Quæ legitima ætas ad Ordines recipiendos*. — Solum ob ordinationem in sacris incurritur suspensio hæc. — Quinta suspensio lata est in eum, qui ante legitimam ætatem ordinatur. Quæ sit legitima ætas ordinandorum, supponendum nunc est ex Concilio Trident., sess. 23, cap. 12 de Reformat., ubi sacris Ordinibus suscipiendis, non vero minoribus certa ætas assignatur. Quo fit, ut hic casus intelligendus sit de suscipiente aliquem sacrum Ordinem ante ætatem legitimam; nam ad inferiores Ordines non est certum tempus ætatis lege præscriptum, præter hoc, quod pueri tempore infantie, id est, septimo ætatis anno, et non antea possunt ad clericatus officium per primam tonsuram mancipari, et ab eo tempore usque ad vigesimum secundum ætatis annum possunt reliquos Ordines minores arbitrio Episcopi recipere, ut colligitur ex c. De iis, 28 dist., et ex c. In singulis, 77 dist. Ubi tempora quædam et interstitia designantur, quæ jam in usu non sunt, sed arbitrio Episcopi commissum est, ut de interstitiis expresse habetur in Trident., sess. 23, c. 11 de Reformat., et de ætate insinuat in c. 12, quatenus de illis tacetur, et c. 6, aperte supponitur ante decimum quartum

annum posse aliquem suscipere omnes minores Ordines; in c. vero 5, quamvis de eorum ætate, qui minores Ordines suscipere volunt, inquirendum esse dicatur, non tamen certa ætas præfigitur, sed id fieri videtur, ut Episcopus possit prudenter arbitrari. Unde quoad hoc potest quispiam aliquo modo peccare, si per deceptionem vel dolum se faciat ordinari in minori ætate, quam Episcopus vellet; tamen propter hoc nulla est specialis pœna imposita, quia res est minoris momenti, quia talis ætas, ut dixi, non est certa lege præscripta.

23. *Suscipiens Ordinem in minori ætate non potest in illo ministrare usque ad legitimam*. — Conclusio ergo posita solum procedit de sacris Ordinibus; et probari solet ex cap. Vel non est compos, de Temp. ordin., ubi de quodam ordinato in diaconum in ætate tredecim annorum ait Pontifex: *Ipsam ab executione officii diaconi usque ad ætatem legitimam suspendimus*. Sed ex illo textu non colligitur, eum, qui sic ordinatus est, esse ipso jure suspensum, sed suspendendum, ut Glossa, et omnes interpretes notant, tum ibi, tum etiam in Clementina Generalem, de Ætate et qualitat.; Antoninus, 3 part., tit. 14, c. 16, § 15; Major, in 4, dist. 24, quæst. 1, in fine, quamvis non satis clare; et alii, quos refert, et sequitur Covarr. in Clement. *Si furiosus*, p. 1, § 1, n. 4; Bernard. Diaz, in Practica crimin., c. 16. Quæ sententia est vera; ut tamen explicetur advertendum est, duobus modis posse intelligi, ordinatum ante legitimam ætatem manere suspensum. Primo ex vi illius prohibitionis generalis, qua tenetur non suscipere talem Ordinem usque ad talem ætatem; nam in ea includitur, ut non possit tale ministerium exercere usque ad talem ætatem, ut per se notum est; quæ prohibitio non tollitur, propterea quod aliquis ante legitimam ætatem illicite et sine dispensatione ordinatus sit; non enim debet commodum ex sua malitia, vel ex actu illicito reportare; et quoad hoc fatentur omnes etiam ex vi antiqui juris manere hujusmodi ordinatum suspensum, vel potius prohibitum ipso jure, ne in suscepto Ordine ministret usque ad legitimam ætatem. Hæc autem non est proprie loquendo suspensio, ut dicit censuram, seu pœnam Ecclesiasticam, nam præceptum illud, quo omnes prohibentur, ne ante talem ætatem talem Ordinem suscipiant, non est suspensio, sed irregularitas, a qua dictum impedimentum provenit. Quo fit, ut si quis ante ætatem legi-

timam ministret in Ordine suscepto, licet graviter peccet contra dictam prohibitionem, non tamen fit irregularis ex vi illius, si non est aliter suspensus, quia non ager contra specialem censuram.

24. *Si autem ministret, non fit irregularis ex vi juris antiqui*. — Nec per cap. Vel non est compos, incurritur. — Alio modo intelligi potest, sic ordinatum manere suspensum propria suspensionis censura, quæ optime explicatur ex illo effectu, ut si post illam contractam ministret ex officio, fiat irregularis; et sic probabilius est, ex vi antiqui juris sic ordinatum non contrahere ipso facto suspensionem. Probatur, quia ex nullo jure antiquo colligitur hæc suspensio, nisi ex dict. c. Vel non est compos. Nullum enim aliud refertur, aut invenitur; in illo autem non dicit Pontifex, *Declaramus suspensum, sed, suspendimus in injuriam ordinantis*, propria scilicet suspensione, quam Pontifex addit ultra aliam prohibitionem jam declaratam, alias nihil de novo faceret; non ergo recte diceret, *suspendimus*, jam enim ille per se suspensus erat illo modo. Item non recte diceret, *in injuriam ordinantis*, quia illud genus prohibitionis ex alio principio nascitur, ut vidimus; loquitur ergo de propria suspensione, et illam de novo efficit; ergo signum est, quod antea talis suspensio non incurrebatur ipso facto. Nec vero ex vi illius juris postea incurritur, quia ibi Pontifex non est locutus ut legislator, sed ut iudex in illa causa; ergo licet in illa talem sententiam tulerit, non propterea ipso jure similem sententiam latam esse voluit contra omnem ordinatum ante legitimam ætatem. Inde igitur solum colligitur, Pontificem suo facto constituisse veluti exemplar quoddam, quod alii iudices possint, aut debeant imitari; vel certe, Pontificem tulisse sententiam secundum ordinarium jus antiquum, quod alii a fortiori servare tenentur; colligitur autem illud jus ex c. Subdiaconus, 77 dist., ubi sic legitur: *Si quis in aliquo Ordine sacerdotali præter constituta tempora ordinatus fuerit, deponatur*. Loquitur autem aperte de temporibus quoad ætatem legitimam; nam immediate præmiserat, ut nullus ante vigesimum annum subdiaconus ordinetur; depositionis autem nomine suspensionem comprehendit, quod usitatum est in jure.

25. *Per Extravag. Pii II, incurritur suspensio hæc ipso facto*. — Num incurrat illam bona fide ante legitimam ætatem ordinatus. — Addendum vero est jam nunc ex jure novo

hanc suspensionem ipso facto incurri per Extravag. Pii II, superius citatam. Quam Pius V et Sixtus V auxerunt, et Clemens VIII confirmavit in constitutionibus infra citandis. Duo autem dubia circa illam occurrunt. Unum est, an qui bona fide ordinatur ante legitimam ætatem, inculpabiliter existimans se jam illam attigisse, nihilominus maneat suspensus, ita ut absolute indigeat, si postea intelligat se ante tempus fuisse ordinatum. Et ratio dubitandi esse potest, quia ex vi illius Extravagantis incurritur suspensio ipso jure in eo casu, in quo secundum jus antiquum aliquis esset suspendendus ab Ordine; sed secundum antiquum jus suspendendus esset sic ordinatus, etiam si non peccasset in sua ordinatione; ergo nunc etiam est suspensus ipso jure.

26. *Conclusio.* — Nihilominus contrarium tenet Navarrus, in Summ., c. 27, num. 155, et mihi videtur vera sententia. Ad majorem tamen explicationem distinguere hic possumus de ignorantia facti vel juris; Navarrus enim loquitur de ignorantia facti, scilicet ipsius ætatis. Et sic videtur res clara, quia ex verbis illius Extravagantis constat, intentionem Pontificis fuisse punire *excessus* (sic enim loquitur) *qui in hac parte fiunt, et scandala, quæ inde generantur.* Unde sic ait: *Nos eorumdem temeritatem tali castigatione reprimentes,* etc., quæ omnia cessant interveniente prædicta ignorantia. At vero si loquamur de ignorantia juris, primum moraliter fieri non potest, neque ordinarie admitti debet, quod aliquis ordinetur ante legitimam ætatem ex ignorantia inculpabili, vel quia existimet nullum esse jus, quod talem ætatem requirat, vel putet, verbi gratia, nunc sufficere vigesimum annum ætatis ad subdiaconatum, quia, qui ad suscipiendos Ordines accedit, tenetur hoc jus scire; et adeo est commune et vulgare, ut vix possit inculpabiliter ignorari, cum facile possit a peritis interrogari. Nihilominus tamen, si fingeremus casum, in quo hæc ignorantia invincibilis interveniret, excusaret a culpa, et consequenter etiam excusaret a prædicta suspensione, juxta fundamentum positum. Imo sentit Navarrus sufficere quod interveniat ignorantia excusans a præsumptione et temeritate, etiam si non omnino excuset a culpa, quia in Extravag. ponitur verbum *presumpserit*, quod quidem mihi probabile videtur juxta principia posita.

27. *Quid si quis jus imponens hanc suspen-*

sionem ignoret, non autem prohibitionem. — Secus vero esset, si talis ignorantia juris non esset generalis de toto jure prohibente ordinationem ante talem ætatem, sed specialis de jure imponente hæc pœnam; facile enim potest aliquis sine culpa ignorare totum hoc novum jus, per quod imposita est suspensio ipso facto in prædicto casu, quamvis non ignoret talem ætatem esse jure præscriptam ad talem Ordinem suscipiendum. In eo ergo casu dicendum est, talem ignorantiam non impedire, quominus incurrat hæc suspensio, quia illa non excusat culpam in tali ordinatione, ut per se notum est; ignorantia autem solius pœnæ non excusat, quominus pœna incurrat; maxime in hac pœna, quæ non pro contumacia, sed pro delicto fertur; quod delictum semper includit aliquam inobedientiam contra præceptum Ecclesiæ; ergo quamvis non sciatur omnia præcepta, quæ circa hoc lata sunt, et specialiter ignoretur illud, per quod talis pœna imponitur, nihilominus ratione delicti talis suspensio incurretur, juxta doctrinam generalem superius datam de censuris in communi. Conferet tamen dicta ignorantia ad excusandam irregularitatem, si quis in Ordine sic suscepto ministret; nam licet ille reipsa suspensus maneat, tamen invincibiliter ignorat se esse suspensum ipso facto, ut supponimus; ergo sic ministrando non peccat; ergo non incurrit irregularitatem, quia hæc irregularitas non imponitur, nisi in pœnam delicti, ut satis indicat verbum *presumpserit*, in prædicta Extravag. positum. Idque confirmari potest ex generali doctrina superius data de censuris; et eam etiam approbat Navarrus supra, et in cap. *Accepta*, de Restitutione spoliator., proposit. 8, num. 32 et sequentibus, et Covarr., in Clement. *Si furiosus*, p. 1, num. 4, in fine.

28. *Rationi dubitandi satisfit.* — Ad rationem autem in contrarium respondetur, in primis non esse similem rationem, nam suspensio, quæ nunc incurritur ipso jure in hoc casu, est ex se perpetua, quæ non tollitur nisi per absolutionem Pontificis; nam Pius II simpliciter, et sine ulla temporis limitatione fert hujusmodi suspensionem. At vero suspensio illa, quæ jure antiquo ferenda erat, solum durabat usque ad legitimam ætatem, juxta dict. cap. Vel non est compos, atque ita fere nullum novum onus imponebat, sed illud ipsum, quod ex ipso defectu ætatis sequebatur juxta sacros canones, majori quadam

obligatione, et fortasse etiam sub nova pœna irregularitatis incurrenda, si eo tempore ministraret. Et ideo mirum non est, quod tunc illa suspensio imponi posset, etiam illi, qui sine culpa sua sic ordinatus est. Præsertim, quia, ut dicitur in eodem cap. Vel non est compos, imponebatur etiam in injuriam ordinationis; nunc autem ea suspensio, quæ ipso jure imposita est, peculiariter fertur ob delictum ipsius ordinati, ut ex Extravaganti Pii II ponderandum est. Nec mirandum est illam suspensionem ab homine posse imponi sine culpa ordinati, quia non privat illum usu, quem jam haberet; pro illa enim ætate non habebat usum Ordinum, ut dictum est; sed additur solum ad majorem securitatem, et ad aliquam pœnam ordinationis.

29. Aliud dubium est, an hæc pœna locum habeat in eo qui ante legitimam ætatem Episcopus consecratur. Nam in sacris canonibus certum etiam ætatis tempus ad Episcopatum præscribitur, scilicet triginta annorum; consecratio etiam Episcopi juxta communem satique probabilem sententiam Ordo quidam est, et consequenter inter sacros Ordines numerandus; ergo suspensio lata in eum, qui suscipit Ordinem sacrum ante legitimam ætatem, comprehendet eum, qui ante trigesimum annum fuerit consecratus Episcopus. Nihilominus dicendum est, illam pœnam et constitutionem non extendi ad Episcopos. Primo quidem ob illud principium generale, quod suspensio generatim lata non comprehendit Episcopos, nisi eorum fiat specialis mentio, juxta c. Quia periculosum, de Sent. excom., in 6. Secundo, quia ex multis circumstantiis constat illam Extravagant. non loqui de Episcopo, tum quia licet Episcopatus sit Ordo, tamen ejus collatio propter excellentiam consecratio dicitur potius, quam ordinatio. Tum etiam quia illæ particulæ, *litteræ dimissoriæ, extra tempora*, et similes, non accommodantur Episcopatu.

Sexta suspensio ipso jure lata in eum, qui extra tempora ordinatur.

30. *Cap. Cum quidam, cap. Consultationi, cap. Litteras, de Tempor. ordin.* — Sexta suspensio lata est in eum, qui Ordines suscipit extra tempora ab Ecclesia ad illud opus designata, absque legitima dispensatione. Hæc est recepta sententia, quæ probari solet ex c. 2 de Tempor. ordin. Verba tamen illius textus, quæ ad rem præsentem faciunt, hæc

xxiii bis.

sunt: *Taliter ordinati non deberent permitti in susceptis Ordinibus ministrare; nam apud nos sic ordinati deponerentur.* Quæ omnia verba solum indicant pœnam imponendam, non ipso jure latam. Et similia habentur in cap. Cum quidam, eodem titulo. In c. autem Consultationi, dicitur, digna pœnitentia imposita, hos permitti posse ministrare, ubi non videtur significari suspensionem jam contractam posse tolli, sed suspensionem, quæ ferenda erat, potuisse non ferri, et in aliam pœnitentiam commutari. Citatur etiam cap. Litteras, eodem titulo; sed neque ibi est sermo de hoc casu, sed de alio infra tractando, scilicet de suscipiente plures Ordines sacros eodem die. Præterea in cap. ult., 75 dist., designantur quidem tempora ad ordinandum definita, non tamen pœna aliqua transgressoribus imponitur. Unde licet Sylvester et Angel., verb. *Irregularitas*, cum nonnullis Canonistis dicant, hanc suspensionem ipso jure latam, nobis tamen solum ferenda ab homine colligi videtur ex jure antiquo. Quæ fuit etiam sententia Innocentii, Hostiensis, Panormitani, et aliorum, quia nullus est textus, quo sufficienter probetur. Nunc vero talis suspensio expresse posita est propter hoc crimen in dicta Extravagant. Pii II, quæ etiam quoad hanc partem suam vim habet et eodem modo exponenda est. Loquitur enim tantum in sacris Ordinibus, ac merito, quia minores Ordines non habent determinata tempora, ut constat ex cap. De eo, de Temp. ordin.

31. *Suspensio hæc solum ob culpam gravem incurritur. — Suspensio hæc solum impedit usum Ordinis sic suscepti, non inferiorum.* — Ut autem talis suspensio incurrat, necessarium est ut præcedat culpa gravis, sicut de duabus præcedentibus dictum est; nam de his tribus casibus eodem verborum tenore loquitur illa constitutio. Unde, si quis bona fide extra tempora ordinetur, vel credens se habere legitimam facultatem, vel Episcopum illam habere, vel ex alia simili ignorantia inculpabili, tunc, sicut excusaretur a culpa, ita etiam a suspensione. Rursus suspensio hæc semper intelligitur esse proportionata culpæ; unde licet verba illius Extravagant. sint hæc: *A suorum Ordinum executione ipso jure suspensi sint*, nihilominus ea censeo intelligenda de Ordinibus sic male et extra legitima tempora susceptis, nam in eis tantum deliquit. Consequenter vero etiam erit impeditus, ne ulterius ascendat, non vero ne inferiori Ordine utatur, si illum legitime suscepit. Nec

7